

Література:

1. Андренко І. Б. Особливості функціонування готелів міста Харкова в умовах пандемії // Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт) : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (квітень 2020 року). Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2020. С.32-37.
2. Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів в готелях на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). Постанова МОЗ України, Головного Державного санітарного лікаря України №22 від 21.05.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0022488-20#Text>.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ КОМПАНІЇ В УМОВАХ КРИЗИ

О. О. ВОРОНІНА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна*

Економіка будь-якої країни, зокрема й України нині, перебуває у процесі постійних змін. Змінюються різні фази циклу: від криз та застоїв до пожвавлення та розвитку. Тільки за останні п'ятнадцять років економіка нашої країни пережила світову глобальну економічну кризу в період з 2008-2010 рр., внутрішню політико-економічну кризу 2014-2015 рр. Але нині внаслідок пандемії, що охопила, по суті, весь світ, вибухнула нова, досить серйозна криза. В Україні він посилюється нестабільністю в економіці та військово-політичним конфліктом.

Розглядаючи можливості інвестування у фінансові інструменти, необхідно враховувати той факт, що будь-які рішення інвестиційного характеру зазвичай приймаються в умовах невизначеності. Під невизначеністю розуміють неповноту чи неточність інформації про умови реалізації проекту. Невизначеність, пов'язана з можливістю виникнення під час реалізації проекту несприятливих ситуацій та його наслідків, є ризик.

Криза – це найпотужніша і найнебезпечніша фаза ринкового циклу, але також це час великих можливостей, що обумовлюється ринковою волатильністю, тобто амплітудою ринкових коливань. У кризу ця амплітуда значно зростає і скорочується за довжиною, тобто за часом. Це відкриває ті можливості, яких не зустрінеш у стандартній ринковій ситуації.

З іншого боку, ризик піддається прогнозуванню, що уможливорює розробку окремих заходів, що забезпечують його зниження. Ефективність окремих заходів багато в чому залежить від правильної оцінки ризиків, що впливають на результат реалізації інвестиційного проекту та виявлення тих чи інших, які здатні завдати найбільших збитків, а також від вибору відповідної стратегії інвестування в кризу.

Загальне правило для інвестора в кризу – це купувати активи поетапно, у міру подальшого їх зниження. Це можна робити поетапно за кожного зниження активів на 5–10% поступово наповнюючи портфель. При цьому за рахунок

поетапних покупок вдається досягти нижчої ціни входу в актив, хоч і не за мінімальною ціною.

Так само ключовою особливістю всіх криз є те, що вони проходять, і більш ніж сторічна історія сучасного ринку довела це. Усі кризи рано чи пізно відбуваються, акції викуповуються і зростають далі, оновлюючи свої історичні максимуми. Однак це правило стосується акцій хороших, ефективних компаній, які мають запас фінансової міцності і вони не перебувають на межі банкрутства та здатні пережити кризу. Саме акції таких стійких компаній зростуть та повністю відновляться, коли закінчиться фаза кризи.

Існує три основні стратегії інвестування у кризу:

Перша стратегія дозволяє нам здійснити вибір активів на основі фундаментальних факторів компаній та економіки – «Стратегія купівлі акцій найменш чутливих секторів із сильними фінансовими результатами». Найбільш чутливі до кризи сектори економіки, це будівельний сектор та транспортний сектор. Продукція та послуги даних секторів має дуже еластичний попит, тобто попит одразу ж падає, щойно зовнішні умови погіршуються. Плюс до цього компанії даних секторів працюють з дуже високим борговим навантаженням, що також суттєво підвищує ризики. Також до ризикових секторів, які можуть найбільше постраждати в кризу, ми відносимо банківський та фінансовий сектор. Фінансова система – це кровоносна система будь-якої економіки, тому вона рідко залишається незачепленою будь-яким кризовим процесом. Тому з інвестиційної стратегії за нестабільних часів слід виключити акції даних компаній.

Друга стратегія здійснює вибір паперів на підставі технічних факторів – «Стратегія купівлі сильних акцій, які добре зростали до кризи». Ця стратегія заснована на простому базовому принципі, що якщо акції зростали протягом тривалого часу, значить у них є значний внутрішній драйвер зростання, який штовхав папір вгору, і при настанням раптового і різкого кризового періоду ці драйвери зможуть продовжити діяти на акції цих компаній. Це не виключає ймовірності падіння вартості даних акцій, але вони можуть падати меншими темпами, а коли фаза кризи завершується, акції таких компаній відновлюються швидше ніж ринок в цілому.

Третя стратегія ґрунтується на деяких базових ринкових засадах, що виявляються в кризу – «Стратегія купівлі валютних активів». Якщо проаналізувати історичну динаміку курсу долара, можна відмітити, що курс валюти зростає в переважній більшості проявів кризових випадків в економіці та на фондовому ринку. Це пов'язано з тим, що динаміка курсу валюти також визначається під впливом попиту і пропозиції на валюту. У моменти криз більшість інвестиційних фондів діє за простим принципом «risk-off», тобто повного «вимкнення ризиків». Під виключенням ризиків мають на увазі відхід із усіх ризикових активів, тобто з акцій. Під подвійне скорочення в цьому випадку підпадають ринки, що розвиваються, до яких і належить український ринок. Іноземні інвестори продають українські гривневі активи і конвертують гривню у валюту, тобто продають гривні та купують долари на валютному ринку, щоб її надалі вивести. Це формує підвищений попит на долар та його курс зростає, якщо немає валютних інтервенцій з боку НБУ. Це ті фактори, що сприяють зміцненню

долара у кризові періоди. З цього цілком логічно припустити, що стратегія інвестування в кризу має бути орієнтована на валютні активи або компанії, які мають валютний виторг або матимуть позитивні валютні курсові різниці.

Підсумовуючи відзначимо, що інвестування у фінансові активи для нефінансової компанії можливе або самостійно у консервативні фінансові активи, депозити або передача активів керуючим компаніям у рамках довірчого управління або пайових інвестиційних фондів, при цьому може бути реалізована можливість інвестувати та управляти, не маючи кваліфікованих кадрів у компанії, складні фінансові інструменти. Перевагами вибору цієї стратегії є такі аспекти:

- діяльність керівників підприємств регламентована законом;
- мінімальний розмір інвестиції;
- стратегія інвестування фондів побудована на диверсифікації вкладень як метод зниження ризиків.

Слід також зазначити, що пандемія вірусу COVID-19 практично не вплинула на прибутковість пайових інвестиційних фондів за рахунок диверсифікації портфеля активів. Керуючі компанії здатні розробляти стратегію інвестування коштів фонду з прибутковістю більше за банківський депозит. В умовах сучасної світової економічної ситуації деякі інвестиційні фонди, навпаки, показують високу прибутковість, порівняно з попередніми періодами, коли економіка була певною мірою «стабільна».

Таким чином, в цілому прибутковість інвестиційних проектів, незважаючи на несприятливу економічну ситуацію, що склалася, може показувати досить високий рівень прибутковості і відкривати відмінні перспективи, якщо високий рівень кваліфікації та професіоналізму керівників здатний вибрати відповідну інвестиційну стратегію.

Література:

1. Льовкін В. М., Дуброві В. І. Прийняття інвестиційних рішень в умовах невизначеності. *Системи обробки інформації*, 2012. Випуск 2(100). С. 264-270.
2. Морщенок Т. В. Прийняття та обґрунтування інвестиційних рішень. 2017. URL: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/10348/st_47_17.pdf?sequence=1 (дата звернення: 20.01.2022).

ОСОБЛИВОСТІ СТАЛОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

А. А. ІВАШУРА, канд. сільськогосп. наук, доц.,
доц. кафедри технологій і безпеки життєдіяльності
*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна*

Ситуація з COVID-19 змусила багато підприємств призупинити виробничий цикл на більш тривалий період, ніж очікувалося, і шукати сталі рішення для забезпечення технологічних операцій та безперебійних поставок як з точки зору бізнесу, так і з точки зору споживачів. Виробничі та обслуговуючі організації повинні бути сталими для того, щоб упоратися з нинішньою